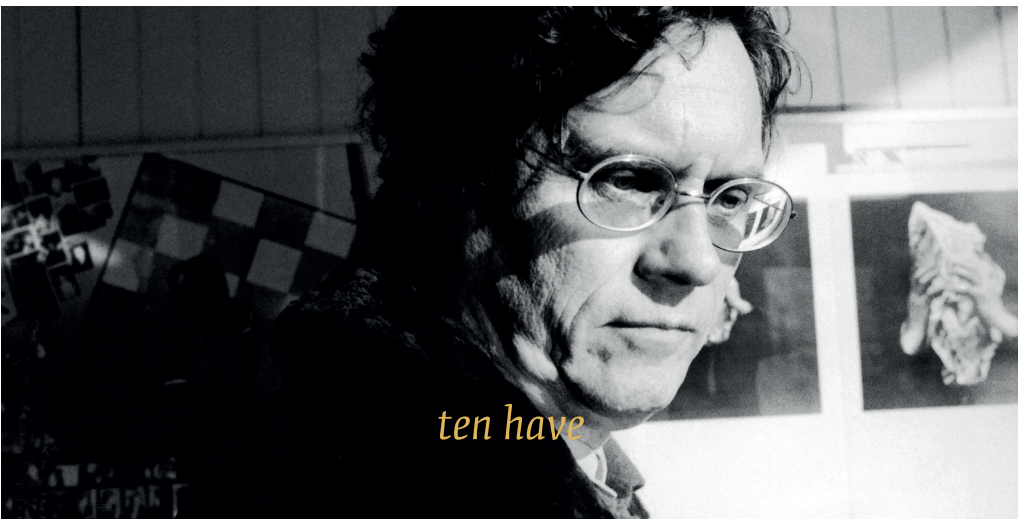

ANTI Kapitalisme en
schizofrenie
OEDIPUS

GILLES DELEUZE & FÉLIX GUATTARI

ten have

ANTI-OEDIPUS

GILLES DELEUZE

FÉLIX GUATTARI

Anti-Oedipus

Kapitalisme en schizofrenie 1

Geheel herziene vertaling uit het Frans
door Joost Beerten

Met een woord vooraf door Michel Foucault en
een nawoord door Peter De Graeve

th ten have

De eerste druk van deze Nederlandse vertaling verscheen in 2010 bij Uitgeverij Klement, Kampen. Voor deze tweede, gebonden editie heeft vertaler Joost Beerten de tekst geheel herzien. Bovendien werd een voorwoord van Michel Foucault uit de Engelse vertaling van *Anti-Oedipus* toegevoegd.

Oorspronkelijke titel: *L'Anti-Édipe – Capitalisme et schizophrénie 1. Nouvelle édition augmentée.*

© 1972/1973, Les Éditions de Minuit, Parijs

© Nederlandse vertaling: Joost Beerten en Uitgeverij Ten Have, 2021

Postbus 13288

3507 LG Utrecht

www.uitgeverijtenhave.nl

Omslag Bas Smidt

Auteursfoto's: ANP (Gilles Deleuze: Bruno de Monès/Roger-Viollet; Felix Guattari: Gamma-Rapho Agence Photographique)

ISBN 978 90 259 0985 7

ISBN e-book: 978 90 259 0986 4

NUR 730

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij Ten Have vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

INHOUD

Woord vooraf – *Michel Foucault* 15

HOOFDSTUK I: VERLANGENDE MACHINES

1. *Verlangende productie* 19
De wandeling van de schizo. – Natuur en industrie. – Het proces. – Verlangende machine, partiële objecten en fluxen: ‘en... en...’ – Eerste synthese: de connectieve synthese of productie van productie. – Productie van het lichaam zonder organen.
2. *Het lichaam zonder organen* 27
Antiproductie. – Afstoting en de paranoïde machine. – Verlangende productie en maatschappelijke productie: hoe de antiproductie zich de productiekrachten toe-eigent. – Toe-eigening of aantrekking, en de wonderende machine. – Tweede synthese: de disjunctieve synthese of productie van registratie. – ‘Hetzij... hetzij...’ – Schizofrene genealogie.
3. *Subject en genot* 35
De vrijgezellenmachine. – Derde synthese: de conjunctieve synthese of productie van consumptie. – ‘Het is dus...’ – Materie, ei en intensiteiten: ik voel. – De namen van de geschiedenis.
4. *Materialistische psychiatrie* 42
Het onbewuste en de categorie ‘productie’. – Theater of fabriek?

– Het proces als productieproces. – De idealistische opvatting van het verlangen als gemis (de fantasie). – Het reële en de verlangende productie: passieve synthesesen. – Een en dezelfde productie, maatschappelijk én verlangend. – De realiteit van de groepsfantasie. – Verschillen in regime tussen maatschappelijke en verlangende productie. – Socius en lichaam zonder organen. – Kapitalisme, en de schizofrenie als limiet (de tegentendens). – Neurose, psychose en perversie.

5. *Machines* 57

Verlangende machines zijn machines, zonder metafoor. – Eerste wijze van afbreking: stukjes afsnijden van de flux. – Tweede wijze: fragmenten losmaken uit de keten of code. – Derde wijze: subject en rest.

6. *Het geheel en de delen* 64

De status van multipliciteiten. – Partiële objecten. – De kritiek van Oedipus, de oedipale mystificatie. – Het kind al... – Het onbewuste als wees. – Wat is er mis met de psychoanalyse?

HOOFDSTUK II:

PSYCHOANALYSE EN FAMILIALISME: DE HEILIGE FAMILIE

1. *Het imperialisme van Oedipus* 75

Zijn modi. – De oedipale wending in de psychoanalyse. – Verlangende productie en representatie. – Opgave van de verlangende machines.

2. *Drie teksten van Freud* 82

De oedipalisering. – De verplettering van president Schrebers waan. – In welk opzicht de psychoanalyse nog steeds vroom is. – De ideologie van het gemis: de castratie. – Elke fantasie is een groepsfantasie. – De libido als flux. – Opstand van de fluxen.

3. *De connectieve productiesynthese* 97

Haar twee gebruikswijzen: globaal en specifiek, partieel en niet-specifiek. – Familie en koppel, filiatie en alliantie: de triangulatie.

– Oorzaak van de triangulatie. – Eerste paralogisme van de psychoanalyse: de extrapolatie. – Transcendent en immanent gebruik.

4. *De disjunctieve registratiesynthese* 106

Haar twee gebruikswijzen: uitsluitend en beperkend, insluitend en niet-beperkend. – Insluitende disjuncties: de genealogie. – Uitsluitende differentiaties en het ongedifferentieerde. – Tweede paralogisme van de psychoanalyse: de oedipale *double bind*. – Oedipus wint altijd. – Loopt de grens tussen het symbolische en het imaginaire?

5. *De conjunctieve consumptiesynthese* 117

Haar twee gebruikswijzen: segregierend en een-eenduidig, nomadisch en meerduidig. – Lichaam zonder organen en intensiteiten. – Reizen, overgangen: ik word. – Elke waan is sociaal, historisch, politiek. – Rassen. – Wat identificeren betekent. – Hoe de psychoanalyse sociopolitieke betekenissen schraapt. – Verstokt familialisme. – Familie en maatschappelijk veld. – Verlangende productie en investering van de maatschappelijke productie. – Vanaf de kindertijd. – Derde paralogisme van de psychoanalyse: Oedipus als een-eenduidige ‘toepassing’. – De schande van de psychoanalyse op het vlak van de geschiedenis. – Verlangen en onderbouw. – Segregatie en nomadisme.

6. *Recapitulatie van de drie syntheses* 145

Het blunderboek van Oedipus. – Oedipus en het ‘geloof’. – Betekenis is gebruik. – De immanente criteria van de verlangende productie. – Het verlangen weet niets van wet, gemis of betekenaar. – ‘Bent u als Hamlet geboren...?’

7. *Repressie en verdringing* 154

De wet. – Vierde paralogisme van de psychoanalyse: de verschuiving of misvorming van het verdrongene. – Het verlangen is revolutionair. – De gedelegeerde factor van de verdringing. – Het is niet de psychoanalyse die Oedipus uitvindt.

8. *Neurose en psychose* 166

De realiteit. – De omgekeerd evenredige verhouding. – Oedipus is ‘onbeslisbaar’: de resonantie. – Wat ‘actuele factor’ betekent. – Vijfde paralogisme van de psychoanalyse: het achteraf. – Actualiteit van de verlangende productie.

9. *Het proces* 176

Weggaan. – De schilder Turner. – De onderbrekingen van het proces: neurose, psychose en perversie. – De beweging van de deterritorialisering en territorialiteiten.

HOOFDSTUK III:

WILDEN, BARBAREN, BESCHAAFDE MENSEN

1. *De inscriptiesocius* 185

De registratie. – In welk opzicht het kapitalisme universeel is. – De sociale machine. – Het probleem van de socius: fluxen coderen. – Niet ruilen, maar merken, gemerkt worden. – Investering en desinvestering van organen. – De wreedheid: de mens een geheugen aankweken.

2. *De primitieve territoriale machine* 193

Het volle lichaam van de aarde. – Filiatie en alliantie: hun onherleidbaarheid. – De dorpspervert en lokale groepen. – Filiatievoorraad en alliantieschuldblokken. – Functioneel onevenwicht: codemeerwaarde. – Het werkt alleen als het defect raakt. – De segmentaire machine. – De grote angst voor gedecodeerde fluxen. – De dood die van binnenuit opkomt, maar van buitenaf komt.

3. *Het probleem van Oedipus* 204

De incest. – De insluitende disjuncties op het volle lichaam van de aarde. – Van de intensiteiten naar de extensie: het teken. – In welk opzicht incest onmogelijk is. – De limiet. – De coderingsvoorwaarden. – Diepte-elementen van de representatie: verdrongen representant, verdringende representatie, verschoven gerepresenteerde.

4. *Psychoanalyse en etnologie* 219

Vervolg van het probleem van Oedipus. – Een behandelingsproces in Afrika. – De voorwaarden van Oedipus en de kolonisatie. – Oedipus en etnocide. – Zij die oedipaliseren weten niet wat zij doen. – Waarop slaat de verdringing? – Culturalisten en universalisten: hun gemeenschappelijke postulaten. – In welk opzicht Oedipus wél universeel is: de vijf betekenissen van ‘limiet’, waaronder die van Oedipus. – Gebruik, of functionalisme in de etnologie. – Verlangende machines betekenen niets. – Molair en moleculair.

5. *De territoriale representatie* 242

Haar oppervlakte-elementen. – Schuld en ruil. – De vijf postulaten van de ruilopvatting. – Stem, grafiek en oog: het theater van de wreedheid. – Nietzsche. – De dood van het territoriale systeem.

6. *De barbaarse despotische machine* 253

Het volle lichaam van de despoot. – Nieuwe alliantie en directe filiatie. – De paranoïcus. – De Aziatische productie. – Bakstenen. – De mystificaties van de staat. – Despotische deterritorialisering en de oneindige schuld. – Fluxen overcoderen.

7. *De barbaarse of imperiale representatie* 262

Haar elementen. – Incest en overcodering. – Diepte-elementen en de migratie van Oedipus: incest wordt mogelijk. – Oppervlakte-elementen, een nieuw verband tussen stem en grafiek. – Het transcendente verheven object. – De betekenaar als gedeterritorialiseerd teken. – De despotische betekenaar, en de betekenden van de incest. – Terreur, de wet. – De vorm van de oneindige schuld: latentie, wraak en ressentiment. – Nog altijd niet Oedipus...

8. *De Urstaat* 284

Eén enkele staat? – De staat als categorie. – Begin en oorsprong. – De evolutie van de staat: concreet-woorden en immanent-woorden.

9. *De beschaafde kapitalistische machine* 291

Het volle lichaam van het geldkapitaal. – Decodering en conjunctie van gedecodeerde fluxen. – Cynisme. – Filiatiekapitaal en alliantiekapitaal. – Verandering van codemeerwaarde in fluxmeerwaarde. – De twee geldvormen, de twee inscripties. – De tendentiële daling. – Kapitalisme en deterritorialisering. – Menselijke meerwaarde en machinieke meerwaarde. – Antiproductie. – De verschillende aspecten van de kapitalistische immanentie. – De fluxen.

10. *De kapitalistische representatie* 313

Haar elementen. – Figuren of fluxen-schizes. – De twee betekenissen van de flux-schize: kapitalisme en schizofrenie. – Het verschil tussen een code en een axiomatiek. – De kapitalistische staat, haar verband met de Urstaat. – Klasse. – Klassebipolariteit. – Verlangen en belangen. – Deterritorialisering en de kapitalistische reterritorialiseringen: hun verband, en de wet van de tendentiële daling. – De twee polen van de axiomatiek: de despotische betekenaar en de schizofrene figuur, paranoia en schizofrenie. – Recapitulatie van de drie grote sociale machines: de territoriale, despotische en kapitalistische machine (codering, overcodering, decodering).

II. *Eindelijk Oedipus* 342

De toepassing. – Maatschappelijke reproductie en menselijke reproductie. – De twee beeldordes. – Oedipus en de limieten. – Oedipus en de recapitulatie van de drie toestanden. – Despotisch symbool en kapitalistische beelden. – Het slechte geweten. – Adam Smith en Freud.

HOOFDSTUK IV:
INLEIDING IN DE SCHIZOANALYSE

I. *Het maatschappelijke veld* 355

Vader en kind. – Oedipus, een vaderidee. – Het onbewuste als cyclus. – Het primaat van de maatschappelijke investering: haar twee polen, paranoia en schizofrenie. – Molair en moleculair.

2. *Het moleculaire onbewuste* 367

Verlangen en machine. – Voorbij vitalisme en mechanisme. – De twee toestanden van de machine. – Moleculair functionalisme. – De synthesesen. – Libido, grote gehelen en micromultipliciteiten. – Gigantisme en nanisme van het verlangen. – De niet-menselijke sekse: niet een, niet twee, maar *n* seksen.

3. *Psychoanalyse en kapitalisme* 383

Representatie. – Representatie en productie. – Tegen de mythe en de tragedie. – De dubbelzinnige houding van de psychoanalyse tegenover mythe en tragedie. – In welk opzicht de psychoanalyse de representatie tenietdoet, in welk opzicht ze haar herstelt. – De eisen van het kapitalisme. – Mythische, tragische en psychoanalytische representatie. – Het theater. – Subjectieve en structurele representatie. – Structuralisme, familialisme en de cultus van het gemis. – De destructieve taak van de schizoanalyse, de schoonmaak van het onbewuste: een kwaadwillige activiteit. – Deterritorialisering en reterritorialisering: hun verhouding, en de droom. – Machinieke aanwijzingen. – Politisering: sociale en mentale aliënatie. – Kunstmatigheid en proces, oude aardes en de nieuwe aarde.

4. *Eerste positieve taak van de schizoanalyse* 416

De verlangende productie en haar machines. – De status van partiële objecten. – Passieve synthesesen. – De status van het lichaam zonder organen. – Betekenaarsketen en codes. – Lichaam zonder organen, dood en verlangen. – De dood schizofreniseren. – De vreemde cultus van de dood in de psychoanalyse: de pseudo-drift. – Het probleem van de affiniteiten tussen het molaire en moleculaire. – De technische taak van de schizoanalyse.

5. *Tweede positieve taak* 439

De maatschappelijke productie en haar machines. – Theorie van de twee polen. – Eerste these: elke investering is molaire en maatschappelijk. – Gregariteit, selectie en gregariteitsvorm. – Tweede these: binnen de maatschappelijke investeringen een onderscheid maken tussen de voorbewuste klasse- of

belangeninvesteringen en de onbewuste libidineuze verlangens-
of groepsinvestering. – Aard van deze libidineuze investering van
het maatschappelijke veld. – De twee groepen. – De rol van de
seksualiteit, de ‘seksuele revolutie’. – Derde these: de libidineuze
investering van het maatschappelijke veld is primair ten opzichte
van de familiale investeringen. – De theorie van de ‘dienstbodes’
bij Freud, Oedipus en het universele familialisme. – Ellende
van de psychoanalyse: 4, 3, 2, 1, 0. – Zelfs de antipsychiatrie... –
Waar is de schizofreen ziek van? – Vierde these: de twee polen
van de maatschappelijke libidineuze investering. – Kunst en
wetenschap. – De taak van de schizoanalyse ten opzichte van
revolutionaire bewegingen.

AANHANGSEL:

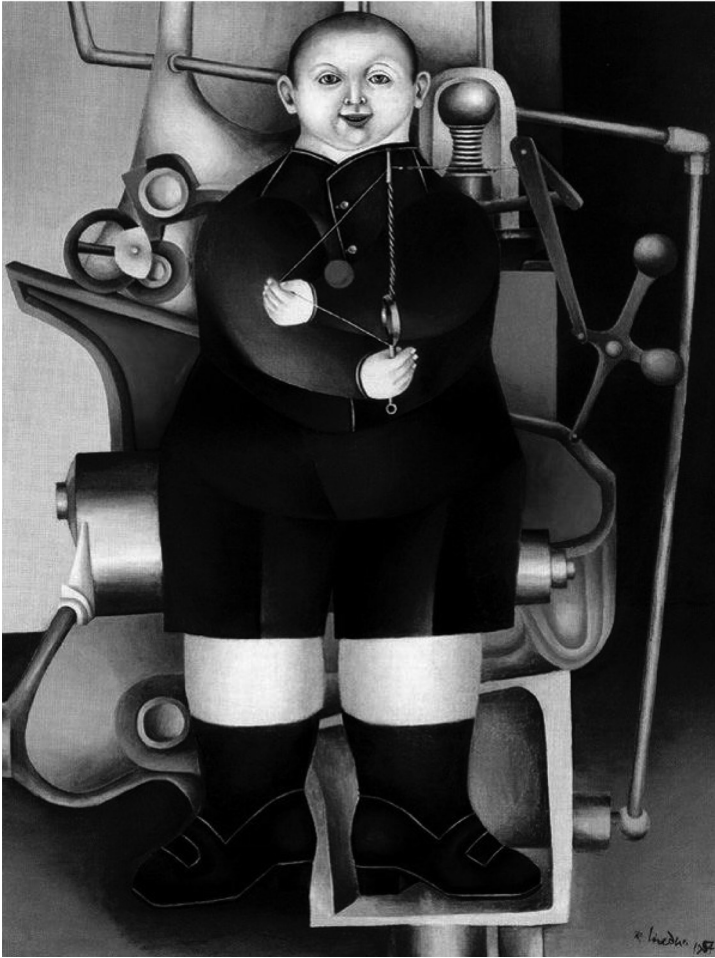
BALANS EN PROGRAMMA VOOR VERLANGENDE MACHINES 495

Nawoord bij de Nederlandse uitgave – *Peter De Graeve* 521

Register van eigennamen 527

Glossarium 531

Dankwoord van de vertaler 543

Richard Lindner, *Boy with Machine*
(1954, o/c, 40 x 30, Mr and Mrs C.L. Harrison, Batavia, Ohio)

Woord vooraf

Gedurende de jaren 1945-1965 (ik spreek over Europa) was er een bepaalde correcte manier van denken, een bepaalde stijl van politiek spreken, een bepaalde ethiek van de intellectueel. Men moest vertrouwd zijn met Marx, zijn dromen niet te ver van Freud laten afdwalen en tekensystemen – de betekenaar – met het grootste respect behandelen. Dat waren de drie voorwaarden die de vreemde bezigheid van een beetje waarheid over zichzelf en zijn tijd te zeggen en te schrijven, aanvaardbaar maakten.

Toen kwamen de vijf korte, hartstochtelijke, uitbundige, raadselachtige jaren. Aan de poorten van onze wereld stond er uiteraard Vietnam en kregen de gevestigde machten hun eerste zware klap te verduren. Maar wat was er hier, binnen onze muren, nu precies aan het gebeuren? Een mengelmoes van revolutionaire en antirepressieve politiek? Een oorlog die werd uitgevochten op twee fronten, tegen sociale uitbuiting en psychische onderdrukking? Een opstoot van libido die door de klassenstrijd werd gemoduleerd? Wellicht. In ieder geval is het deze bekende, dualistische interpretatie die beweert de evenementen van die jaren te verklaren. De droom die tussen de Eerste Wereldoorlog en het fascisme het dromerigste deel van Europa – het Duitsland van Wilhelm Reich en het Frankrijk van de surrealisten – betoverde, was teruggekeerd en zette de werkelijkheid zelf in lichterlaaie: Marx en Freud in hetzelfde gloeiende licht.

Maar is dat echt wat er gebeurde? Had men het utopische project van de jaren dertig weer opgenomen, nu op schaal van de historische praktijk? Of was er integendeel een beweging naar een politieke strijd die zich niet langer voegde naar het model dat door de marxistische traditie werd voorgeschreven? Naar een ervaring en een technologie van het verlangen die niet langer freudiaans waren? Men hees de oude vaandels, maar de strijd had zich verplaatst en breidde zich uit naar nieuwe zones.

Anti-Oedipus toont eerst en vooral hoeveel terrein er gewonnen is. Maar het doet veel meer dan dat. Het verspilt geen tijd aan het zwartmaken van de oude idolen, al amuseert het zich geweldig met Freud. En vooral: het spoort ons aan om verder te gaan.

Het zou een vergissing zijn om *Anti-Oedipus* te lezen als *het* nieuwe theoretische ijkpunt (u weet wel: die met veel ophef aangekondigde theorie die eindelijk alles omvat, eindelijk totaliseert en geruststelt, en waarvan ons wordt verzekerd dat we hem ‘heel erg nodig hebben’ in ons tijdperk van verstrooiing en specialisering waarin alle ‘hoop’ ontbreekt). Men moet geen ‘filosofie’ zoeken in deze buitengewone stortvloed van nieuwe denkbeelden en verrassende concepten: *Anti-Oedipus* is geen blitse Hegel. Ik denk dat *Anti-Oedipus* het best kan worden gelezen als een ‘kunst’, een ‘ars’ in de zin waarin men bijvoorbeeld over ‘ars erotica’ spreekt. Geïnformeerd door de schijnbaar abstracte noties van multipliciteiten, fluxen, assemblages en connecties, biedt de analyse van de verhouding van het verlangen tot de werkelijkheid en tot de kapitalistische ‘machine’ antwoorden op concrete vragen. Vragen die minder begaan zijn met *waarom* dit of dat het geval is, dan met *hoe* we te werk moeten gaan. Hoe voer je het verlangen in in het denken, in het spreken, in het handelen? Hoe kan en moet het verlangen zijn krachten ontplooiën in het politieke domein, hoe kan het in het proces van het omverwerpen van de gevestigde orde in intensiteit toenemen? *Ars erotica, ars theoretica, ars politica.*

Van hieruit tekenen zich de drie tegenstanders af waartegen *Anti-Oedipus* het opneemt. Drie tegenstanders van verschillende sterkte, die verschillende graden van gevaar vertegenwoordigen en door het boek op verschillende manieren worden bestreden:

1. De politieke asceten, de trieste militanten, de terroristen van de theorie die de zuivere orde van de politiek en het politieke spreken willen bewaren. De bureaucraten van de revolutie en de ambtenaren van de Waarheid.

2. De treurige specialisten van het verlangen, de psychoanalytici en semiologen die elk teken en elk symptoom registreren en de multipliciteit van het verlangen onder het juk van de tweevoudige wet van structuur en gemis zouden willen brengen.

3. De grootste vijand, ten slotte, de strategische tegenstander (de

oppositie van *Anti-Oedipus* tegen de twee andere is meer van tactische aard): het fascisme. Niet alleen het historische fascisme van Hitler en Mussolini – dat zo goed het verlangen van de massa's wist te mobiliseren en te gebruiken – maar ook het fascisme in ons allemaal, in onze hoofden en in ons alledaagse gedrag: het fascisme dat ons ertoe aanzet verliefd te worden op de macht, juist datgene te verlangen wat ons overheerst en uitbuit.

Ik zou zeggen dat *Anti-Oedipus* (mogen de auteurs het me vergeven) een boek over ethiek is, het eerste boek over ethiek dat in heel lange tijd in Frankrijk werd geschreven (wat misschien verklaart waarom het succes ervan niet tot een bepaald 'lezerspubliek' beperkt bleef: anti-oedipaal zijn is een manier van leven geworden, een wijze van denken en leven). Hoe voorkom je dat je een fascist wordt, zelfs (en vooral) als je meent dat je een revolutionair militant bent? Hoe ontdoen we ons spreken en ons handelen, ons hart en ons genot van het fascisme? Hoe elimineren we het fascisme dat in ons gedrag zit ingebakken? De christelijke moralisten zochten naar de sporen van het vlees verborgen in de schuilhoeken van de ziel. Deleuze en Guattari van hun kant gaan op zoek naar de geringste sporen van fascisme in het lichaam.

In een bescheiden hommage aan de heilige Franciscus van Sales¹, zou je kunnen stellen dat *Anti-Oedipus* een *Inleiding op het niet-fascistische leven* is.

Deze levenskunst die tegen alle gevestigde of ophanden zijnde vormen van fascisme ingaat, houdt een aantal wezenlijke principes in. Als ik van dit geweldige boek een handleiding of gids voor het alledaagse leven zou maken, zou ik ze als volgt samenvatten:

- Bevrijd de politieke actie van alle naar eenheid strevende, totaliserende paranoia.
- Laat actie, denken en verlangens zich ontwikkelen door proliferatie, juxtapositie en disjunctie, niet door onderverdeling en piramidale hiërarchische ordening.
- Ontdoe je van de oude categorieën van het Negatieve (wet, li-miet, gemis, lacune) die door het westerse denken zo lang gesacra-

¹ Zeventiende-eeuwse priester en bisschop van Genève, bekend om zijn *Inleiding op het Devote Leven* (1604).

liseerd werden als een vorm van macht en een toegang tot de werkelijkheid. Geef de voorkeur aan wat positief en veelvoudig is, aan verschil boven eenvormigheid, aan fluxen boven eenheden, aan bewegelijke assemblages boven systemen. Ga ervan uit dat wat productief is niet sedentair maar nomadisch is.

– Denk niet dat je ongelukkig moet zijn om militant te zijn, zelfs al is het ding dat je bestrijdt iets verschrikkelijks. Het is de aansluiting van het verlangen op de werkelijkheid (en niet zijn vlucht in de vormen van de representatie) die revolutionaire kracht bezit.

– Gebruik het denken niet om een politieke praktijk op Waarheid te gronden; gebruik politieke actie niet om een gedachte als zuiver speculatie af te doen. Gebruik de politieke praktijk om het denken te intensiveren, gebruik de analyse om de vormen en interventiedomeinen van de politieke actie te vermenigvuldigen.

– Eis niet van de politiek dat ze de ‘rechten’ van het individu – zoals die door de filosofie gedefinieerd werden – herstelt. Het individu is een product van de macht. Wat nodig is, is om door middel van vermenigvuldiging en verschuiving uiteenlopende assemblages te ‘de-individualiseren’. De groep mag geen organische band zijn die hiërarchisch geordende individuen verenigt, hij moet een voortdurende generator van de-individualisering zijn.

– Wordt niet verliefd op de macht.

Je zou zelfs kunnen zeggen dat Deleuze en Guattari zo weinig op hebben met de macht dat ze geprobeerd hebben om de machts-effecten die met hun eigen discours verbonden zijn te neutraliseren. Vandaar de spelletjes en de valstrikken die in het boek verspreid liggen en die de vertaling ervan tot een heksentoer maken. Dit zijn niet de bekende valstrikken van de retoriek, die er alles aan doen om de lezer te verleiden zonder dat hij doorheeft dat hij gemanipuleerd wordt, en die ten slotte proberen hem tegen zijn wil over te halen. De valstrikken van *Anti-Oedipus* zijn die van de humor: zoveel uitnodigingen om je van je stuk te laten brengen, om de tekst gedag te zeggen en de deur dicht te gooien. Het boek laat je soms geloven dat het allemaal maar om te lachen is, terwijl er iets wezenlijks, iets buitengewoon ernstigs gebeurt: de jacht op alle soorten fascisme, zowel de grote die ons omringen en ons verpletteren als de kleine, die de tirannieke bitterheid van ons alledaagse leven uitmaken.

‘Hoe ontdoen we ons spreken
en ons handelen, ons hart en ons genot
van het fascisme? *Anti-Oedipus*,
zou je kunnen stellen, is een inleiding
op het niet-fascistische leven.’

- Michel Foucault in zijn woord vooraf

In *Anti-Oedipus* laten Gilles Deleuze en Felix Guattari zien hoe verlangen centraal staat in onze samenleving. Het is een klassiek maar wild boek, dat veel met elkaar verbindt: psychologie, economie, politiek, kunst en nog veel meer. De dwarse ideeën en concepten als ‘verlangende machine’ en ‘lichaam zonder organen’ sloegen bij verschijnen in als een bom. En ze zijn nog steeds invloedrijk, niet alleen onder filosofen, maar ook onder kunstenaars, architecten en andere vernieuwende geesten.

Gilles Deleuze (1925-1995) was een Frans filosoof die een invloedrijk en vernieuwend filosofisch oeuvre schreef. Samen met psychoanalyticus Felix Guattari (1930-1992) schreef hij boeken die onze kijk op de wereld volledig veranderden.

www.uitgeverijtenhave.nl

9 789025 909857 >